

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ
НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

АКАДЕМІЯ „ВОЛАСНАQ” (КАЗАХСТАН)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ»**

11–12 лютого 2022 р.

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Сущенко А.В. (голова оргкомітету) – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Іваницький О.І. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та психології освітньої діяльності Запорізького національного університету;

Сущенко Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Дяченко М.Д. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Самодумська О.Л. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету;

Бессараб Н.О. – доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор кафедри спеціальної педагогіки та спеціальної психології комунального закладу вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради;

Зарицька В.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології Класичного приватного університету;

Бочелюк В.Й. – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Запорізька політехніка»;

Захаріна Є.А. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри управління фізичною культурою та спортом Національного університету «Запорізька політехніка»;

Храпченкова Н.І. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільного та початкового навчання Академії «Bolashaq», м. Караганда, Казахстан

I-66 **Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології** : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 11–12 лютого 2022 р. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2022. – 196 с.

ISBN 978-966-992-759-0

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на Міжнародну науково-практичну конференцію «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології», яка відбулася на базі кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету 11–12 лютого 2022 р.

УДК 001.8:[37.01+159.9](063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Виховання ініціативності дітей старшого дошкільного віку Агіляр Туклер В. В.	9
Педагогічна спадщина Сюнь-цзи Бай Цзішен	11
Європейська асоціація університетів: пріоритети діяльності на сучасному етапі Білокопитов В. І.	14
Фактори професійного вигорання у фахівців соціальної роботи Волощенко М. О.	17
Студентське самоврядування – важливий чинник заохочення молоді до здобуття якісної освіти Демченко А. М., Юзефович М. М.	19
Формування медіакомпетентності молодших школярів засобами позакласної роботи Євтухова Т. А., Балик І. В.	23
Підвищення кваліфікації викладачів юридичних дисциплін: проблеми й шляхи удосконалення Короткова Ю. М.	27
Дидактичні особливості реалізації прикладної спрямованості шкільної природничої освіти Мельник Ю. С.	30
Інсценізація як засіб формування емоційного інтелекту молодших школярів на уроках літературного читання Мовчан В. В.	33
Готовність педагогів до партнерства із громадськими організаціями у формуванні соціально успішної особистості Нечерда В. Б.	37
Роль інклюзії та культурного різноманіття під час навчання Сімкова І. О., Сидорко Н. М., Грей В. В.	41
Інтуїція і асоціації у процесі навчання учнів проєктуванню і конструюванню технічних об'єктів Тарара А. М.	43

3. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ : методичний посібник / Г. Беленька, Н. Гавриш, В. Васильєва, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О. Остряньська, О. Полякова, В. Рагоніна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. Н. Гавриш. Х. : Мадрид, 2015. 220 с.

4. Піроженко Т. О., Ладивір С. О., Біла І. М., Карасьова К. В., Карабаєва І. І., Соловійова Л. І. ... Федорчук О. І. Дитина у сучасному соціопросторі : навчальний посібник / за ред. Т. О. Піроженко. Київ – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 272 с.

5. Формування базових якостей особистості дітей старшого дошкільного віку в днз: монографія / Г. В. Беленька, С. Васильєва, Н. Гавриш, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О. Остряньська, О. Полякова, В. Рагоніна, О. Рейпольська, Н. Шкляр ; за заг. ред. О. Рейпольської. Харків : «Друкарня Мадрид», 2015. 330 с.

ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА СЮНЬ-ЦЗИ

Бай Цзішен

*аспірант кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна*

Вплив конфуціанства на духовну, філософську культуру та педагогічну практику Китаю важко переоцінити. Особливий інтерес представляє вчення Сюнь-цзи у зв'язку з тим, що воно зуміло акумулювати та систематизувати якийсь корпус вже існуючих досягнень і знань не лише класичного конфуціанства, а й найкращі ідеї – сучасних та попередніх філософу – шкіл та напрямків філософської та суспільної думки Китаю. Більш того, існує необхідність уточнити сучасні концепції всесвітнього історико-педагогічного процесу, адекватніше вписавши в нього конфуціанську педагогічну традицію і тим самим краще представивши логіку, спрямованість і перспективи його еволюції.

Специфікою педагогічних поглядів Сюнь-цзи була особлива увага до ритуалу та законам як до інструментів виховання особистості. Його вчення про ритуал носить загальний характер, який розглядається як виховний інструмент «виправлення злої природи» людини. Однак він поділяє виховні методи виправлення природи людини, так освічені і знатні люди повинні впливати на свою злу природу свідомо, вдаючись до ритуалу та «почуття обов'язку», а не освічених слід, на його думку, вивчати з допомогою законів [1, с. 87].

Для Сюнь-цзи навчання є процесом, який не повинен припинятися, людина за його твердженням, повинна вчитися протягом усього життя: «...Серйозно накопичувати знання, бути завзятим і довго (вчитися) – тільки так можна стати освіченою людиною! Вчитися треба все життя, до останнього дихання! [3, с. 196].

Сюнь-цзи у своєму навчанні високо ставити роль вчителя чи наставника у вченні, підкреслюючи, що знання потрібно отримувати не лише книжкові, а й необхідно адекватне застосування теоретичних знань на практиці, у чому, за його словами, може допомогти вчитель або досконалий зразок [4, с. 558].

На ранньому етапі китайської історії китайська педагогічна теорія та практика були нерозривною частиною давньокитайської філософської думки.

На етапі раннього конфуціанства, поряд з Сюнь-цзи (313/290–238/215 до н.е.), були найяскравіші представники філософської, політичної та педагогічної думки Китаю – Мен-цзи (372–289 рр. до н.е.) у стінах академії Цзіся (Палац наук – найдавніша у Китаї науково-філософська академія у царстві Ци та, що діяла понад сторіччя з другої чверті IV ст. до н.е.).

Академія була унікальним навчальним закладом, що поєднувала навчання та філософську полеміку між представниками всіх основних філософських шкіл того часу: конфуціанства, даосизму, легізму, мін цзя (школа імен), інь ян цзя (школа темного та світлого початку). Внаслідок чого розвивалися та уточнювалися теоретичні позиції шкіл та народжувалися перші форми синтезу основних ідейних напрямів китайської суспільно-політичної, філософської та педагогічної думки.

І хоча педагогічні ідеї, пов'язані з вихованням особистості та приводом її до певної норми в тій або іншій ступені були присутні у всіх філософських школах, проте педагогічна теорія конфуціанців з часом вийшла на перший плані. Це багато в чому було викликано її ідейною інтеграцією суспільно-політичної та педагогічної теорій у єдине ціле, що утворює міцний теоретичний фундамент для централізованого суспільства на чолі з імператором та бюрократичною системою, що складається з освічених чиновників.

Сюнь-цзи, останній із тріади конфуціанський філософ раннього періоду, в першу чергу, полемізував з Мен-цзи, підкреслюючи переважання «злого» початку в людській природі. Він суворо розділив «добре небо» та «злу частину природи людини», зазначаючи, що вони нетотожні.

«Небо», у його розумінні, безособова та нейтральна сутність, яка породжує життя та умови для існування, як перший дивигун. Але «небо» не має волі та не керує людською долею. Все в руках людини. Тому Сюнь-цзи приймає насильство над людиною у вигляді виховання / навчання, а коли не допомагає – застосування законів, вважаючи їх реальним способом «виправлення» уроджених негативних властивостей людської природи.

Сюнь-цзи дуже високо ставив можливості виховання, вірячи у те, що все хороше у людині – це результат виховання, а початкова «природа людини» зла. Сюнь-цзи стверджував, що людина у процесі виховання «бореться» з природними вадами і «зживає» їх. Набуття особистої гармонії у вигляді досягнення педагогічного ідеалу «шляхетного чоловіка» можливо лише в процесі розвитку в собі чеснот («знання про ритуал», «почуття справедливості / боргу», «мудрості / розумності», «людинолюбство»), які можна знайти виключно у процесі навчання та у практичній діяльності [2, с. 151].

Переходячи до педагогічних аспектів конфуціанства, легізму, моїзму і даосизму, слід зазначити, що ці напрямки філософської думки розробляли питання виховання та навчання в рамках антропологічних та соціокультурних аспектів педагогіки.

Основний акцент ставився на соціальний рівень, оскільки людина в китайській культурі – це функція суспільства, він розглядався як суспільна істота, а його індивідуальні характеристики цікаві були з погляду втілення загальнолюдських та загальнородових особливостей. Більш того, досягнення особистої гармонії можливо було лише у триєдності особистого, громадського та світового (китайського) порядку.

На пізніх етапах з враховуючи об'єктивні умови, частина авторів поданих напрямків (легізм, даосизм, Сюнь-цзи) стали говорити про необхідність застосування жорстких зовнішніх обмежень у вигляді законів та покарань, а також посилення застосування ритуалів у педагогічній практиці.

Щодо природи людини не було єдності думки, частина філософів (Сюнь-цзи, легісти) вважали, що вона хибна і її слід жорстко виправляти (Мен-цзи, даоси), частина, що вона «блага» і її слід спрямовувати, створюючи сприятливі умови [5, с. 175].

Отже, якщо на ранніх етапах, переважала думка, що у людині вже багато закладено від природи (даровано «небом»), то на пізніших починають розділяти «небо» та людину, визнаючи велику відповідальність людини за свою долю. Зв'язок «неба» і людини в ранніх поглядах конфуціанців не носила відтінку повного фаталізму, а мала на увазі інші механізми розкриття потенціалу людини, ніж у пізніші періоди.

Література:

1. Боровская Н. Е. Китайская культура во времени и пространстве / Н. Е. Боровская, С. А. Торопцев. М. : Институт Дальнего Востока. РАН. МИД Форум, 2020. 483 с.

2. Германович А. А. Педагогічна спадщина Сюнь-цзи. *Історико-педагогічний журнал*. 2017. № 2. С. 151.

3. Феоктистов В. Ф. Філософські трактати Сюнь-цзи. Дослідження. Переклад. *Роздуми китаєзнавця*. К. : Наталіс, 2015. 275 с.